

MUTRIKUNO HERRI-ALDIZKARIA
2014ko maiatzak
139. zenb.

ARRAIN SALTZAILEAK, EGITURA
BATEN SOSTENGU ■ ABIAN DA
BEHRIRO MUTRIKUNO FILM LA-
BURREN LEHIAKETA ■ LIXIBIA
ETA GAZTARNA-AZALA ■ ZALBI
DEKO ERROTA ELEKTRIKOA ■
LAZTANAK ■ ASTE SANTUA TXAN
TXANGORRIKIN ■ EKINTZAILE
EGUNA MUTRIKUNO INSTITUTUAN

**GURE
ESKUV
DAGO**

ekainaren Ban
IRUÑA-DURANGO
giza katea

ARANTXA ARREGI
NON GOGOA, HAN ZANGOA

25. Urteurrena ospatzeko teknologia paregabeak zuretzat

Natura Bisse
BIO-COSMETICS

Natura Bisse-ko tratamendu
bereziak OXIGENO BURBUILAN,
ekainak 16tik 20ra

apain
estetika · fisioterapia

gorputzaren birmoldaketa CRY-O berriarekin

Domingo Ibaibarriaga, 3 Behea - Mutriku - apain@33037.net - 943 60 42 29- 608 684 416

Aurrematrikula

27/05-06/06

Orientazio egunak
Maiatzaren 2lean eta 22an
15:30etatik 19:30etara

lea artibai
Ikastetxea
Etorkizuna eraikiz

www.leartik.com
info@leartik.com
94 616 9002

Guk!
Lea Artibai!

#gukleartibai

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi Hitzetan	8
Bertsuak	10
Aisialdia	11
Karenka	12
Lapazorrikeixak	14
Historixa	15
Lan giruan	16
Hezkuntza	18
Zorion agurrak	20
Argazki zaharra	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen-iritzien erantzunkizunik.

Argitaratzailea
Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale, 12 beheka - 20830 Mutriku.

Telefonoa
635 748 393

e-maila
kalaputxi@topagunea.com
kalaputxi2001@gmail.com

Bloga
kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea
Mutrikuko Udala
Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Larrañaga,
Javi Castro, IXA sexualitate eskola, Txantxangorri.

Tirada
2.200 ale
Lege Gordailua
SS-787/01

ISSN
1579-4792
Inprimategia
EUSKALINPRI. Deba
Banaketa
Kalaputxi

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara

iritzixa

BIZARRAREN KIRIBILDUAK

Kafesnetxoen lurrenaren inguruan Conchita Wurst atera du Malenek solasgai, haurrak ikastetxean utzi ondoren, gosaltzeko ohikoa duten tabernako mahaian esertzen diren lagunen artera.

Kopenhageko ikuskizun handiari egin diote lehenengo arreta: hango argiak, hango jantziak, hango musika, txikikeri guztiak kontutan hartutako hango taularatze ikusgarriak, kameren jokoak..., eta, ondoren, irabazlearen itxura izan dute hizpide. Austrian jaiotako Thomas Neuwirth-ek ez duela arrakastarik izan abeslari bezala bizarra eta emakumeen jantziak dituen Conchita kolonbiarra bilakatu den arte, eta, hori dela, eta ez bere gaitasun artistikoa Eurovisioneko txapelketa irabaztera eramane duena, da batzuen iritzia, bestee, oster, haren ahotsak eta kantatzeko erak merezi duela diote bozka bidez irabazi duen saria. Hor nahastu eta korapilatu da solasaldia, telebista pantailaren aurrean arreta zuzena ipini zutela adierazten duten zenbait bitxikeria adibide.

Nola nahi ere, denak etorri dira bat Europaren irekitasun eta progre izaera aipatzerako orduan. Nola, ekialdeko estatu batzuen debeku eta kritikei aurre egin dion gure Europa zahar honek, pentsamenduaren alorrean munduko herrialde aurreratuena dela beste behin adieraziz. Eta, konparatzeko, ekialdeko zenbait estatu jarri dituzte ahoan, homosexualitateak bertan dituen arazo larriak aipatuz. Eta, hori gutxi balitz, Ameriketako Estatu Batuak ere ez dute oso leku onean jarri, pentsaera kontutan ez ei dira gure mailara iristen-eta.

Berandu atxiki zaie mahai ingurura Mari Karmen. Kafe hutsa eskatu du, eta zurrut txikiak kafe beroari egin dion bitartean adi egon da bestee hitz eta pitz adierazten dutenei arreta jarritz. Ez zuen larunbat gauean lehiaketa ikusi, eta ez zekien oraindik bizardunaren kontua. Hala ere, ez du txintik ere esaten, nahiz eta barnean bizi duenak zartada asko irekiko lituzken han bildutakoen iritzietan. Ospitaletik dator Maitane ilobarekin gaua pasatu ondoren. Tutu bidez sartzen diote janaria, arnasterakoa mina du bularrean eta ohean mugitzeko arazoak ditu. Maitane, institutuko neska talde batekin zen herriko parkearen hertz baten ostiral arratsalde. Tarteko ezer berezirik izan gabe, irainak jasotzen hasi zen, lehenengo erdi txantxetan, eta serio ondoren; batek lurrera bota eta ostiko hartu zuten arte. Ez zuen inork saihesteko imintziorik egin. Masailezurra eta bi saihests hautsita eta gorputz osoa ubelduraz beteta ditu. Ikaskideek Youtuben jarri dute egindako balentriaren bideoa. Lesbiana izatea da Maitaneren bekata.

Joakin

telefonoak

Medikuak, anbulantziak, botikak

Larrialdiak	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00

Zaintzako botikak:

Otxagabia (Mutriku).....	943 19 50 26 / 689 58 57 59
Apraiz (Mutriku).....	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Zalduegi (Deba)	669 26 22 01
Burgoa (Deba)	667 33 88 90
Etxeberria (Elgoibar).....	943 74 01 40
Garitaonaindia (Elgoibar).....	943 74 11 77
Yudego (Elgoibar).....	943 74 12 93
Barrenetxea-Etxeberria (Elgoibar)	943 74 12 77

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48
.....	679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Turismo bulegoa	943 60 33 78
Bake Epaitegia.....	943 60 70 49
Alde Zaharra eraberritzeko zerbitzua	943 60 34 18
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz Frontoia	943 60 41 91
Ur partzuergoa	902 30 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak.....	943 70 07 99
Anai Arte	943 60 34 10

Irakaskuntza

Goizeko Izarra ikastola	943 60 36 75
San Miguel ikastetxea.....	943 60 31 95
Mutrikuko Institutua	943 60 35 45
Udal euskaltegia	943 60 30 94
Musika eskola	943 60 37 80
Haur eskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

Ansola Taxia	638 672 383
Anton Taxia	666 221 999
Xabi Taxia	656 289 026
Pesa autobusak	902 10 12 10
Eusko Trenbideak	902 54 32 10
Loiuko aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Iberdrola	901 20 20 20
Kofradia	943 60 32 00
Posta zerbitzua	943 60 30 44
Gasolindegia	943 60 32 10

ordutegiak

Autobusak

MUTRIKUTIK → DONOSTIARA

Astegunak	7:00 / 10:00 / 13:30 / 19:30
Zapatuak	10:00 / 16:30
Jai egunak	10:00 / 19:30

DONOSTIATIK → MUTRIKURA

Astegunak	8:00 / 11:30 / 14:30 / 20:30
Zapatuak	11:30 / 19:30
Jai egunak	11:30 / 20:30

MUTRIKUTIK → BILBORA

ASTEGUNETAN GOIKO ERROTONDATIK

06:25 / 07:25 / 15:25

BILBOTIK → MUTRIKURA

14:10 / 18:10 / 20:10

MUTRIKUTIK → DEBA - MALLABIA

Astegunetan: 7:15etik 21:15era orduro.

Jai egunetan: 8:15etik 21:15era orduro.

MUTRIKUTIK → ONDARROARA

Astegunetan: 6:55etik 20:55era, orduro.

Jai egunetan: 7:55etik 20:55era orduro.

Trenak

Orduro ateratzen dira adierazitako ordu tartean.

DEBA → DONOSTIA → DEBA

Debatik	6:44 – 7:44 - ... - 21:44
Donostiatik	5:47 – 6:47 - ... - 20:47
Jai egunetan	8:44etan lehenengoa.

DEBA → BILBO → DEBA

Debatik	6:43 – 7:43 - ... - 20:43
Bilbotik	6:00 – 7:00 - ... - 20:00
Jai egunetan	8:43etan lehenengoa.

DEBA → EIBAR → DEBA

Debatik	6:43 - 7:43 - ... - 21:43
Jai egunetan,	8:43etan hasiko da
Eibartik	6:13 - 7:13 - ... - 21:13
Jai egunetan,	8:13etan hasiko da

AMA LAGUNDU!

Horrela oihu egiten zuen aurreko astean gure herritik ertzainek eramandako gazteak bere etxetik atera eta polizien autoan sartu zutenean.

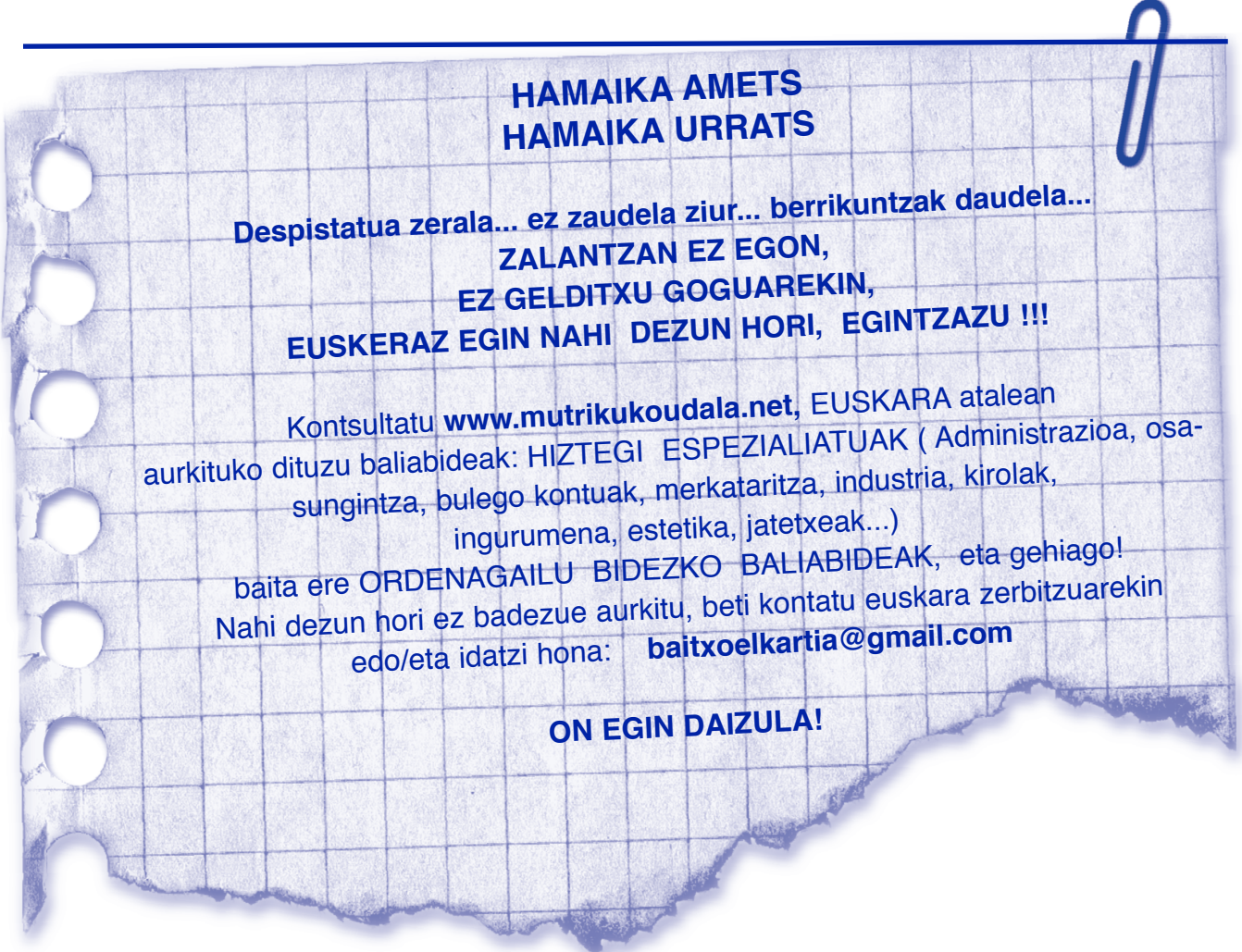
Aurrez dagokion errugabetasun presuntzioa aitortuta, akaso gazte horrek gordintasun osoz ikusi du egoeraren beste aldea izan daitekeena, hau da, behin edo behin, behintzat, egindako kalteak ordaintzeko unearen aurrean egotea. Guk ere, Mutrikun azken aldian lapurretak jasan ditugunok, egoera gogorak bizi izan ditugu lapurreta egin digutenean eta hainbeste esfortzu eta diru kostatako hainbat gauza ostu digutenean. Honekin ez dut nahi esan gazte hori erruduna denik, baizik eta aspaldian Mutrikun hainbat eta hainbat autoetan, txokoetan, dendetan, tabernetan eta horrelakoetan egondako lapurretei nahikoa dela esan

behar diogula, azkenengo 3 edo 4 urtetan egoera horiek gehienetan herritar xumeek jasan ditugu eta. Seguruenik, gehienok ez ditugu lapurtutako gaiak gehiago ikusiko. Batzuk lortu dute beraiei lapurretan egindakoak aurkitzea edo berreskuratzea, baina beste askok oraindik ez, eta akaso guk ere AMA LAGUNDU oihukatu beharko dugu, nahiz eta honekin guri ostutakorik ez itzuli.

Nik uste dut astero-astero bi edo hiru tokitan lapurretak izatea ez dela inoren beharrak asetzeko bidea, Mutrikun ondo esaten den bezala GALANIXA baino, eta ea bide horretatik gutxienez egoera gaizto hau bukatzen den, behingoz.

Ba, besterik gabe, AMA LAGUNDU! oihu egiten dut nik ere.

J.E.A

HAMAICA AMETS HAMAICA URRATS

Despistatua zerala... ez zaudela ziur... berrikuntzak daudela...

**ZALANTZAN EZ EGON,
EZ GELDITXU GOGUAREKIN,
EUSKERAZ EGIN NAHI DEZUN HORI, EGINTZAZU !!!**

Kontsultatu www.mutrikukoudala.net, EUSKARA atalean aurkituko dituzu baliabideak: HIZTEGI ESPEZIALIATUAK (Administrazioa, osasungintza, bulego kontuak, merkataritza, industria, kirolak, ingurumena, estetika, jatetxeak...)

baita ere ORDENAGAILU BIDEZKO BALIABIDEAK, eta gehiago! Nahi dezun hori ez badezue aurkitu, beti kontatu euskara zerbitzuarekin edo/eta idatzi hona: baitxoelkartia@gmail.com

ON EGIN DAIZULA!

LEA-ARTIBA

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

hitza

herriaren informazioa
herriaren hizkuntzan
herriaren zerbitzuan

Erabakitze- eskubidea Gure esku dago

Erabakitze- eskubidearen aldeko plataforma da Gure esku dago eta hauxe aldarrikatzen du:

- **Herri gisa geure etorkizuna erabakitze- eskubidea dugula**
- **Erabakia hartzea herritarroi dagokigula**
- **Herritarren garaia dela**

Oinarri honekin bat datorren herritar multzo bat elkarrekin ari dira lanean. Dagoeneko herritar askok ezagutzen dituzue baina, beharbada, beste askok ez. Kamisetak saltzen, painueloak saltzen, txapak saltzen, metroak saltzen, sinadurak biltzen ikusi dituzue, baina zertarako? Erabakitze- eskubidearen aldeko mezua zabaltzeko. Eskozian edo Kalatunian egin duten edo egiten ari diren bezalaxe, euskaldunok ere geure etorkizuna erabakitze- eskubidea badugula pentsatzen dutelako.

Aurkezpen egunean honako mezua zabaldu zuten: Ez dago tranparik eta ez dago ziririk, erabakitze- eskubidearen alde egitea bakarrik eta herritar bakoitzak ahal duen neurrian, sinadura emanda, zerbait erosita, dendan lagunduta, ekintzetan parte hartuta, gizakaterako metroa erosi eta ekainaren 8an Bergarara joateko konpromisoa hartuta... baina, hori bai, beti jarrera baikorrenekin eta herritarrok gauzak aldatzeko gai garela sinistuta.

Anjel Oiarbide, Gure esku dago ekimenaren sor-

Anjel Oiarbide hitzaldia ematen

tzaileetako bat da eta Mutrikun izan zen Zabiell Kultur Etxean hitzaldia ematen. Honako hauxe azpimarratu zuen herritarren parte hartzearen inguruan: "herritarrok geure ardurak besteren esku uzten ohitu gara, eskolan delegatuaren esku eta herriaren inguruko erabakietan, politikoen esku. 60ko hamarkadan herritarren ekimenez sortu ziren ikastolak, eta gaueskolak, eta kultur elkarteak eta gaur egunera arte orduan egindako lanaren inertzia bizi izan gara. Heldu da garaia, eta unea erabat aproposa da, berriro ere herritarrek testigua hartu eta Euskal Herriari bizi berria emateko. Herritarren garaia da".

Anjel Oiarbidek aldaketaren olatua aipatu zuen: "Eskozian eta Katalunian olatua handitzen doa eta munduko komunikabideak bi herrialde horietara begira jarrita daude. Guk, euskaldunok, olatu horien indarra aprobetxatu eta geure olatua sortu behar dugu ekainaren 8an Iruñea eta Durango lotuko dituen gizakate erraldoiarekin. Euskaldunok ere erabakitze- eskubidea dugula jakin behar dute hemen eta kanpoan".

Mutriku bere olatua lantzen ari da. Hasierako lan batzar irekian 40 lagun elkartu ziren, aurkezpen egunean 140 eta geroztik, ehundaka sinadura bildu dira baina oraindik gehiago behar dira, ehundik gora kamiseta saldu dira, berreundik gora painuelo eta kamiseta. Koadrilek argazkiak atera eta ekime-

Gizonezkoen
ileapaindegia

IMOTZ

txirritxa
.com

**SAR ZAITEZ GURE WEB ORRIAN ETA
AURKI EZAZU PROMOZIO BEREZIAK!**

Tel. 946 832 600

Gardotza Industriaidea, 3 > 48710 Berriatua > Bizkaia

Sindikatuetakako ordezkariak

Mutrikuko Gure Esku Dagoko lan-taldea

narekin bat egin dute “gu ere han izango gara” leloaren azpian. Ekainaren 8an Iruñatik Durangora egingo den gizakatean parte hartuko dutela aldarrikatuz. Koadrilak, bikoteak, familiak... ideia guztiak dira ongi etorriak olatua handitzeko. Sindikatuei ere egin zaie deia eta zintzo agertu dira metroa erosi eta argazkia ateratzera. Kultur taldeak, kirol taldeak, elkarteak... denak dira ongi etorriak olatura. Gure esku taldeak, bestalde, goian aipatutako 3 puntuak jasotzen dituen mozioa aurkeztu du udalean eta onartu dute, horrez gain, ekainaren 8an Bergaran izateko konpromisoa hartu dute eta erabakitze eskubidearen alde egiten diren ekintzetan laguntzeko ardura.

Maiatzaren 17an “Gure esku dago eguna” ospatu da eta entrenamendu polita izan da Bergarara joaten garenerako. Herriaren arnasa sumatu da, goizean adarrak eta txalapartarekin, gero umeen tailerak Txantxangorrikoekin, erraldoiak eta buruhandiak, gizakatea eta nola ez Mutrikuko herri kantaria kalez kale bazterrak alaitzen. Herritarrak abian dira... olatua... handituz doa, nork daki noraino iritsiko garen?

Hasierako lan-batzar irekia

Ekainaren 8an Iruña eta Durango lotuko dituen gizakatean mutrikuarrek, debarrekin eta mendararrekin osatuko dute kilometroa. 33. kilometroa da, Bergarako irteeran Antzuolarako bidean. Gutxienez 300 mutrikuar egotea komeni da, gehiago badira hobe. 200 lagunek hitza eman dute han izango direla baina oraindik jende gehiago behar da elkarri eskua emanda kilometroa osatzeko. Bestalde, ordu batzuetan errepide bazterrean egon behar denez, komeni da txaranga, trikitixa, jolasak, bertsoak, kanta eta antzerako ekintzak prestatuko dituen taldeen laguntza izatea.

Atea zabalik dago, sartu barrura!

PANADERIA OKINDEGIA

GREGORIO AZKUE

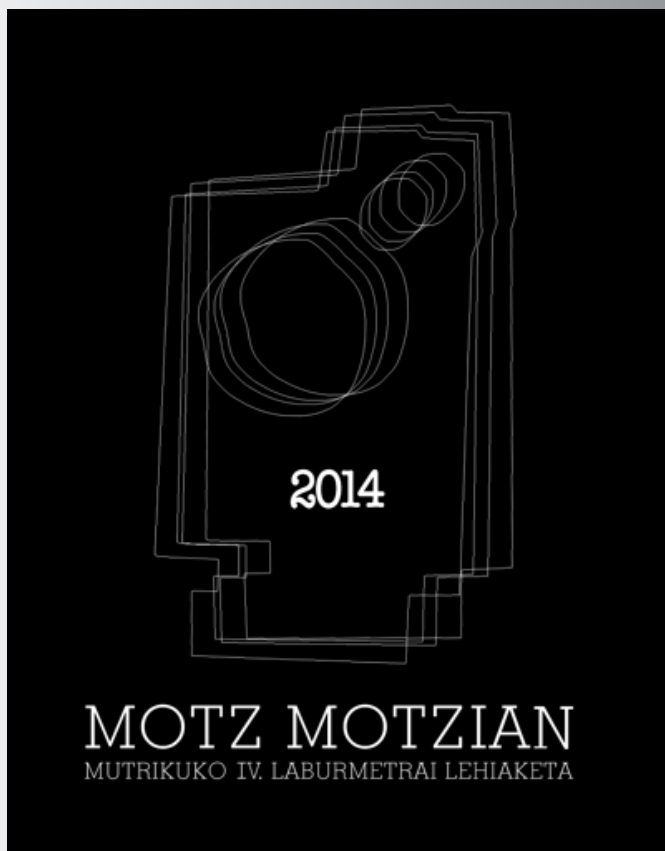
ETXEKO TEL. 943 60 43 17
DENDAKO TEL. 943 60 36 43
OKINDEGIKO TEL. 943 60 45 12

POTERO

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

 Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Abian da berriro Mutrikuko film laburren lehiaketa

Mutrikuko Zine Forum Taldeak, Biarko produkzio-etxeak eta INKSeK, Karenkaren eta Mutrikuko Udalaren laguntzarekin, mutrikuarroi zinema euskaraz egiteko gonbidapena luzatzen dizue. Kamara edo telefono mugikorra hartu eta 10 minutu baino gutxiagoan zuen istorioa erakusteko aukera paregabea duzue aurten ere. Lanak aurkezteko epea ekainaren 14an amaituko da. Urtero bezala, lan guztiekin emanaldi berezia egingo da Zabieli kultur etxean eta ekainaren amaieran sari banaketa egingo da. Aurten ez da adinaren arabera banaketarik egongo.

Informazio gehiago nahi izatekotan:
mutrikukozineforumtaldea@hotmail.com edo
motz.motzian@gmail.com

Oinarriak

1.- Parte-hartzaileak:

- Mutrikuarra izatea edo Mutrikun bizi edo ikastea.
- Lanak bakarka edo taldeka aurkezteko aukera egongo da. Taldeko lanetan taldekideen izenak jarri edo taldearena.

2.- Film laburra aurkezteko baldintzak:

- DVD-Bideo formatuan aurkeztuko da.
- Euskaraz izan behar da.
- Gaia: librea.
- Iraupena: Gehienez, 10 minutu
- Inoiz saritu gabeak izan behar dute.
- Lan bakarra aurkeztu behar da.

3.- Onuradunen betebeharrak:

Parte-hartzeak oinarriak onartzea dakar.

4.- Ustiapen eskubideak:

Lehiaketara aurkezten diren film labur guztien ustiapen eskubideak, osorik eta doan, Mutrikuko Zine Forum Taldearekin partekatu beharko dira. Egileek zein Zine Forum Taldeak eskubidea izango dute nahi duten lekuan eta nahi dutenean film laburrak erabiltzeko. Aurkezten den edozein lan argitaratzeko eskubidea ere izango du Mutrikuko Zine Forum Taldeak.

5.- Aurkeztu behar diren agiriak:

DVDari film laburraren izenburua jarri behar zaio. Izen bereko gutun-azal baten barruan aurkeztu beharko dira filma eta honako datuak:

- Film laburraren izena.
- Iraupena
- Sinopsia (laburpena)
- Egilea, egileak edo taldearen izena
- Kontaktuan jartzeko helbide elektronikoa.
- Telefono zenbakia
- Egilearen edo egileen adina.

6.- Lanak aurkeztea:

- Lanak KALAPUTXIko postontzian utzi. Azken egunera arte itxaron beharrik ez dago. Ekainaren 14an, 10:00-13:00 artean antolatzaileek eskura jasoko dituzte lanak.

7.- Sariak:

Hiru sari daude:

- Xiri saria edo sari nagusia. Epaileek erabakia.
- Herriaren saria. Emanaldiko publikoak aukeratua.
- Sari berezia: emanaldi egunean aurkeztuko da.

8.- Lehiaketa egokia bermatzeko neurriak:

Antolatzaileek eskubidea dute oinarriak aldatzeko edo interpretatzeko.

SASOIKO ARRANEI LOTUTAKO EGUTEGI OSOA

Berdelarekin egin zen bezalaxe, sasoiko eta bertoko beste hainbat arraini ere duten balioa eman nahi die Balea Elkar-teak. Horretarako, Berdel Eguna mantentzeaz gain, beste hainbat ekimen egingo dituzte, urte osoan. Maiatzari hasiera eman zioten arrain zopa dastaketarekin; abuztuaren 16an, parrillan egindako arraina eskainiko dute; urriaren 25ean, arrainarekin egindako arroz saldatsua egongo da aukeran; azaroaren 22an, arrain lasagna eta abenduaren 8an, 'arrain koilara' izenez ezagutzen dena eskainiko dute.

Argazkia: Basque way

ANAIARTEKO I. GUTUN LEHIAKETAK BADITU IRABAZLEAK

Anaiarte tabernak 60 urtetik gorakoentzat antolatuta-ko gutun lehiaketan sei lagunek parte hartu zuten. Horietatik hiruk saria lortu dute: lehen saria, Mari Jose Andonegik lortu du *Mutrikutik Afrikara* gutunarekin. Bigarren saria, berriz, Feli Larrañagarentzat izan da, *Euskadiko herri txiki batean* gutunarekin. Eta Anaiarte-ko bazkideen artean lehen gelditu dena, Klarita Lezertua izan da. Bere gutunaren izenburua: *Herritarren begiradak*. Gutunak Kalaputxin irakurtzeko aukera izango da. Antolatzailearen izenean eskerrik asko parte hartzaile guztiei.

EKAINAREN 1ean ARNOKO MENDI LASTERKETA JOKATUKO DA

Herrian ohiturazkoa bihurtu da Buurmendik antolatzen duen Arnoko Mendi Lasterketa. Aurten, ekainaren 1ean izango da, eta aurreko urtetako ibilbide bera mantenduko dute: Mutrikuri bira ematen dion ibilbidea. Hasiera oinezkoentzat 08:00etan izango da, eta saltaka doazenentzat, 10:00etan. Hasi eta amaitu Goiko plazan egingo da. Informazio guztia: www.burumendi.org.

TXAPELDUNAK GERO ETA UGARIAGO HERRIKO KIROLARIEN ARTEAN

Kirolean hainbat garaipen batzen ari dira herritarrak. Aurrez ere txapeldun handiak daudela jakin arren, azkeneko pozak Ugaitz Mugerzak eta Erik Mendizabalek emandakoak izan dira. Mugerza II.ak Atutxa II.aren batera urrezko aizkora eskuratu zuen martxoan eta hilean jakin da Mendizabalek Hiruko koroa lortu duela, bigarren bez. Bejondaiela!

OKELAR ANAIK BERTSOPAPER SARIKETA 2013

HELDUEN MAILA

TERAPIA

Doinua: Hamarreko handia

Egilea: Aitziber Azkue

MUTRIKUKO
BERTSO-ESKOLA

1.

Egunkaria aurrean daukat
ta hauxe da ezustea
gaurkoan azala irudi batek
dauka osorik betea
ikurrin eder handi handia
zorion malkotan jendea
kontrazalean puntatik punta
esaldi inportantea
Euskal Herriak lortu duela
Euskal Herri izatea (bis).

2.

Irripar batez jarraituko dut
egunkarian aurrera
bi sendagile ta ikertzaile bat
albistearen azalera
ta titularrak horrela dio
“denok sendatuko gera”
nahiz minbizia zabaldu agian
pankrea edo garunera
lehen hilkor zena pasatu baita
gaitz xume bat izatera (bis).

3.

Ekonomia orrialdeetan
zelako berri goxoa
Espainiatikan ateratzea
izan da horren gakoa
alor guztietan bizi omen dugu
momentu oso oparoa
burtsak gorantza egin omen du
eman du kriston saltoa
gure herrian langabezia
jada ez da arazoa (bis).

4.

Hau zoriona kirol arloan
ikusia ikusita
gorritxoak daude argazki hontan
lurrean negarrez etsita
ta Illarramendik kopa eskuan
irrifar batez jantzita
Euskal Herriak garaitu baitu
bost eta hutsean utzita
ta mundiala eraman dugu
Espainiai irabazita (bis).

5.

Kirolak pasa eta sartu naiz
kulturaren atalean
ta bat-batean ni entzule gisa
jende andanakin batean
zortzi bertsolai bat nire alaba
malkotan oholtza gainean
ta titularrak horrela dio
bi komatxoren artean
“ama zuk behar zenuke egon
txapel handi honen pean” (bis).

6.

Sikologoaren agindupean
amestu baitut bizitza
egun batean bihurtu zelako
dena iluna ta hitsa
bere ustetan nik soilik daukat
neure zorionan giltza
ta egunkari bat sortu berri dut
neronen terapi gisa
depresiotik irtengo nuke
dena egia balitza (bis).

**KALBAIXO
JATETXEA**

TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

aparra

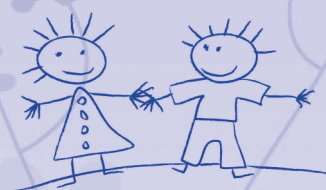
Jantziak eta pitxiak

Gazte eta helduentzako moda,
eskaintza berria prest daukagu!

Erdiko kalea, 29 Tel.: 943 60 45 94

ASTE SANTUA TXANTXANGORRIKIN!

Aste Santuan ere Txantxangorri ez da geldirik egon. Hainbat astez hurrekin egiteko ekintzak buru belarri prestatzen aritu ostean, apirilaren 24-25-26an herriko txikiekin egoteko eta haietaz disfrutatzeko aukera izan genuen.

Gainera, begirale batzuk Mutriku geratzen ziren bitartean, beste batzuk Burgosera joan ziren begirale titulua atera eta formakuntza esanguratsu bat jasotzera. Izan ere, guk garrantzia handia ematen diogu bertoko begiraleok formatuak egoteari.

Hala ere, tamalgarria izan zen benetan eguraldia petral xamar aritu izana, guk buruan nahiz paperean geneukana ezin izan baikenuen ehuneko ehunean aurrera eraman. Baina, asko poztu ginen hiru egunetan zehar hainbeste txantxangorritxo ikusi eta haiekin egoteko plazerra izan genuelako. Beraz, mila esker guregana hurbildu zineten guztioi, oso ondo pasa baikenuen.

Lehenengo egunean asko ez zirenez ezagutzen, ezagutza jolasak egin genituen. Gainera, aurpegi berri batzuk ikusteko aukera izan genuen. Bigarren

egunean, alde batetik, txoko ezberdinak sortu eta bakoitzak leku ezberdinetan jolastu nahiz eskulana egiteko aukera izan genuen. Bestetik, baserri mundua apur bat gehiago ezagutzeko aukera izan zuten gure txantxangorritxoak. Hirugarren egunean aldiz, Aste Santuei amaiera emateko, eskulan taillerak burutu genituen, bide batez, txantxangorri egindakoa etxera eramateko aukera izan zuten.

Azkeneko egin genuen ekintzan, maiatzaren 10ean, herriko nekazal azokarekin bat egin genuen. Beheko plazan batu ginen eta nekazaritza munduan murgiltzeko eta honen inguruan gehiago ikasteko aukera izan genuen.

Oharra:

Gogoratu, aurten udalekuak ekainaren 23an hasten direla eta bertan elkarrekin abentura gehiago bizitzeko aukera izango dugula. Bertan ikusiko garelakoan, hurren arte!

Txantxangorri aisialdi taldea

Pol. ANTZOMENDI - Galdona bidea
MUTRIKU ☎ 943 60 31 86

gorritxuautoak@hotmail.com

Camping

Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

NON GOGOA, HAN ZANGOA

Arantxa Arregi Alberdi eta abentura eskutik helduta doazela dirudi. Hemezortzi urterekin Amerikako Estatu Batuetara egin zuen jauzia eta ordutik gaurdaino "ibilgona" jantzita darabil. Ingeles ikastera atera zena ingeles irakaslea dugu.

Zure lehenengo bidaia luzea?

Aitaren anaia bat, pilotaria bera, Floridan zegoen jokatzeko eta gurasoen oniritziarekin hara joatea erabaki nuen. Beti izan dut kanpora joateko grina eta ingelesa ikastearen aitzakiarekin abiatu nintzen Amerikara. Bost bat hilabete egin nituen ingelesa ikasten eta era berean bertako bizimoduaz ere jabetu nintzen. Han konturatu nintzen hango gazteak gu baino lotuago zeudela gurasoei, han hogeita bat urterekin dira adin nagusikoak (orduan behintzat) eta gu hemezortziarekin.

Eta berriro etxean bueltan...

Magisteritza bukatzerakoan ikasten segi nahi nuen eta zalantzan egon nintzen euskal filologia ala ingelesegin, azkenean bigarrena aukeratu nuen. Gasteizen matrikulatu ondoren Irlandara joan nintzen, bakarrik eta tutik jakin gabe. Nire lana umeak zaintzea eta etxeko lanak egitea, aldi berean ingelesa ikastea ere. Bederatzi bat hilabete egin nituen.

Nolakoa izan zen esperientzia?

Ennis herrian egon nintzen, mendebaldean. Lana egin ondoren iluntzetan Limerick herrira joaten nintzen ingeles eskolak jasotzera. Irlandan garai hartan auto-stop egitea oso-oso normala zen, taxia eskatzea bezalaxe. Orduan ez nuen inolako arazorik ez eta beldurrik izaten, duela ia hogeita bost urtetako kontuez nabil...! Herrira itzuli aurretik Irlanda ezagutzea erabaki eta iparraldera joan nintzen. Belfast-en adibidez militarrek zeuden kalean gerra batean bezala, dena hartuta... ni pub-etara joaten nintzen eurekin hitz egin nahian baina isilik gelditzen ziren. Euskalduna nintzela esatean jarrera aldatzen zuten, munduko leku askotan ez bezala, hemen badute gure berri eta hurbiltasun hori sentitu nuen. Jende jatorra eta irekia iruditu zitzaidan. Norbera ere irekia izan behar da euren

komunitatean sartzeko eta jarrera honek balio izan dit munduan zehar ibiltzeko. Ordutik aurrera udaro joan izan nintzen Dublinera.

Eta maleta beti prest...?

Fakultadean nengoela ikaskide batek esan zidan Californian lana izateko aukera izango nuela. Aurretik Madrilen frogatzen bat egin behar nuen. Froga gairatu eta aukeratua izan nintzela jakin nuenean, han abiatu nintzen Mutrikutik Los Angeles-era. Hara iristean zementoz inguratuta aurkitu nintzen, "baina... nora etorri naiz?" esaten nion neure buruari. Etorri ziren nire bila eta unibertsitatetara eramanez ninduten aste bete-ko ikastaro bat egitera eta han hasi nintzen jendea ezagutzen. Lagun batzuen artean etxe bat alokatu, hurrengoan kotxea... hango bizitzari heldu behar. Holako esperientzia ondo aterata daiteke edo ez baina beti ikasteko balioko du, niretzat behintzat hala izan da. Hamabost milioi biztanle dituen hiri batean nola moldatuko nintzen ez nekien. Kosta zitzaidan nire lekua topatzea eta lortu nuen. Lehenengo hilabeteak gogorrak izan ziren baina denborarekin oso pozik sentitu nintzen.

Behin zeure lekua topatuta...?

Auzo latino batean zegoen eskola eta nire lana etorkinen umeekin zen. Eskolako gehiengoak hispano jatorrikoa zen eta nola ez zekiten ingelesez, ikasle horiek ingelesera hurbiltzea zen nire lana, elebidunak lortzea. Hirugarren maila arte espainolez eta ingelesez eta hortik aurrera dena ingelesez. Zortzi urte egin nituen eskola honetan, oso gustura sentitu nintzen.

Kolore eta maila askotako jendea ezagutzea ego- kitu zaizu?

Ipar amerikarra izatez oso pertsona irekia da mundu guztiko jendetz osatua bait dago herrialde hori eta segituan onartzen zaituzte. Gero lagun-laguna izatea beste gauza bat da. Askok mugitzen dira hara eta hona, eta zaila da harreman sakonak egitea.

Zenbat urte egin dituzu Ipar Amerikan?

Hamar urte. Los Angelesen ezberdintasun handiak ikus daitezke, hemen gertatzen ari den bezala, aberatsak gero eta aberatsago eta pobreak gero eta pobreak. Los Angelesen urteetan kalean bizi den jende asko dago. Aldiz, Malibu edo Beverly edo antzeko auzoetara joan ezkerreko dirua barra-barra ikus dezakezu. Bi muturrak ez distantzia handian. Eskola publikoa debalde da. Pobreentzako badute nolabaiteko osasun arreta, erdi mailakoek eurek ordaindu behar dute dena eta pribatua ordaintzeko dirurik ez baduzu izorratuta zaude. Autonomoak hemen bezala daude baina gazteak diren artean ez dute zahartzaroaz pentsatzen eta adinak aurrera egin ahala konturatzen dira etorkizuna iluna dutela. Egoera gordina da zenbait kasuetan. Han ere txakurrak oinutsik.

Noiz bueltatu zinen?

Duela bost urte etorri nintzen, iaz oportet bueltatu nintzen bertara. Trafikoa asko gehitu dela iruditu zitzaidan, nekagarria egin zitzaidan. Jendeak egunero auto pilaketak jasan behar ditu lanera joateko, batzuetan ordu luzez. Ameriketako etorri eta Andaluzian oposaketak aterata ondoren Malagara joan nintzen lanera, bertan bi urte egin eta Amerikako bidea hartu nuen berriro, San Frantzisko ondoko San Jose hirira. Bi urte han eman eta gero berriro etxean nintzen.

Izango duzu mugitzeko asmoren bat...

Badaukat beste leku batzuetara joateko asmoa. Zelanda Berria ezagutzen dut baina Australia ez eta txikitako ametsa bete nahi nuke. Mutrikun gustura egoten naiz baina beti kanpora irtetzea gustutzen zait. Ez daukat Mutriku saltzeko baina... Kontinente guztietan egon naizela esan dezaket, baina Afrikatik Marruekos bakarrik eta Afrikako beste herrialdeak ezagutzeko irrikaz nago.

Zerk erakartzen zaitu hainbeste hemendik kanpo?

Nahasketa gutxi dagoen lekuan ez naiz oso eroso sentitzen. Kolorea behar dut, kultura ezberdinak, zapora ezberdinak, usain ezberdinak... horren hutsunea sentitzen dut oraintxe. Kanpoan ibiltzea ez da erraza. Zure aldetik ahalegin handia egin behar duzu kanpokoekin konektatzeko. Ez dut hain gustuko "turista" modura ibiltzea baina denbora dela eta batzuetan ez dut beste aukerarik. Jendea ondo ezagutzeko bertarakotu behar zarela uste dut, eurak modura bizi, eurek egiten duten hori egin. Kanpoan zaude-nean familiarekin eta lagunekin gogoratzen zara, baina kanpoan bizi zarenean lagun horiek familia bihurtzen dira eta samurrago egiten zaizu dena. Lagunak egin arteko bakardadea gogorra da. Eta gainera emakumea izateak plus bat erantzen dio abenturari. Estuasunak eta beldurrak pasatakoa naiz baina sekula ez dut ezer gogorrik bizi izan, baina adi eta erne ibili beharra dago beti. Herrialde askotan emakumeak ez du ezer balio, matxismoak indar handia baitu oraindik.

Egun Euskal Herrian zaude...

Andaluzian oposaketak gairatu arren hemen lan egitea erabaki nuen eta Hizkuntza Eskolako oposaketak aterata ondoren Eibarren eman ditut urte batzuk eta egun Donostian ari naiz lanean eta denboraldi baterako bertan geratzeko naizela uste dut. Bizitzan etapa ezberdinak daude, orain artekoa bukatutzat eman dezaket, orain beste garai bat irekitzea tokatzen zait.

Zer dakartzu zure maletan?

Gero eta gauza material gutxiago eta esperientzia eta bizipen gehiago. Nire hasierako ezagun asko egun lagun minak dira. Nire esperientziatik abiatuta jendea animatu nahi dut bidaiatu alde, kultura ezberdinak eta mundu ezberdin bat ezagutzera. Bizitza beste modu batera ulertzen lagundu dit niri eta aberasgarria da dudarik gabe.

Lixibia eta gaztaiña-azala

Gaur egun, erropia zikintzen zakunian *dzá'* botatzen degu segitxuan etxeko garbigaillu edo labadorara. Baiña hori ez da beti hola izan.

Aspaldi gazte izandako mutrikuar batzuek azaldu digunez, garai baten, etxietan ez zauan urik. Konparaziotarako, Olatz aldian, 1925. urte inguruan ereman zan ura etxietara. Edateko eta sukaldian ibiltzeko ur billa itxurria juaten ziran, ganauei edaten emateko aproposko potzuak egitxen ziran baserri aldamenian, eta erropak garbitzera... nora? Errekara juan bihar. Errekara edo -inguruan egon ezker- garbitokixetara. Jaboia, gaiñera, etxian bertan egitxen zan. Hiru osagai zakazen jaboia harek: sebua, soda kaustikua eta talko hautsak. Lehelengo, sebua urtu; gero, soda kaustikua eta talko hautsak nahastau hari, eta ordu erdi inguru egosten euki ostian, kaja batzuetara botatzen zan, eta pixkat hoztutzen zanian arraiak egin, gero zatitzeko. Gaur egungo jaboien aldian, pits erdixa ere ez, baiña haretxekin moldatu bihar.

Erropa zurixei mantxak kentzeko *lixibia* egitxen zan. Mutrikuko baserri batzuetan oraindio ere ikusi leike *lixiba-harrixa*. Konparaziotarako, 1783. urteko *lixiba-harrixa* kontserbatzen deue Olazko Ziñua baserrixan.

Lehelengo, erropak jaboitxan eukitzen zian. Gero, oholezko tiña (*lixiba-potua*) baten erropa danak sartzen ziran, garbixenak goixan eta zikiñenak behian, eta danaren gaiñian oihal edo zaku garbixa jartzen zakon. Gain gaiñian, sutako hautsa jartzen zan. Tiña hartara, aparte irakitxen eukitxako ur galdarakaria botatzen zan. Sutako hauts harek *lixiben* efektua egitxen zoan, eta erropak garbitxu. Azpiko *lixiba-harrixa* ura ertetzeko kanaltxua eukitzen zoan, eta beste tiña txiki bat jartzen zakon ur harek batzeko. Tiñatxo hartan batutako urarekin asteguneko erropak garbitzeko aprobetxatzen zan. Hiru bat aldiz botatzen zakon ur garbixa erropa zurixari, goitxik behera. Hoztutzen laga eta amaitzeko, errekara garbitzera. Esaterako, Galduamendiko Matzuiko etxe azpiko errekan harraska haundixa zauan, erropia joteko harrixarekin preparauta, haraixe juaten ziran sasoi baten inguruko andrak, erropak astintzera, aklatatzera.

Lixiba hitza latifetetik ei dator. "*Aqua lixiva*" esaten zixuen erromatarrek hautsarekin nahastautako ur bero-beroari. Orduan ere hola garbitzen zan erropia. Erderaz "*lejía*".

Lixiba-potua edo *tiña* oholezkua zala gogoratzen deue edadekuek. Mutrikuko Udal Artxiboko 1647. urteko dokumentu batek erakusten digunez, gaztaiña

azalarekin egitxen zan ontzi hori.

Urte hartan, Francisca de Aguirre andriak kereillia aurkeztu zoan Miguel de Miquendi, Paulo de Muguerza eta Pedro de Basurtoren aurka, "*por descortezar castaños en el término de Arbee*". Franciscak gaztaiñadixa zakan Arbe aldian, eta urte hartako maiatzian sei gaztaiña makatz topau zitxuan azala kenduta. Itxura danez, bosti 1647ko maiatzian kendu zixuen azala eta seigarrenari urtebete lehenago.

Gaztaiñari maiatzian errez-errez kentzen zako azala, orduan dagualako azala izerdixarekin. Baiña, arbola-rentzat azala kentzia oso kaltegarrixa zan eta sikatu -eta hil- egin zeikezen. Horrexegaitxik kereillia.

Mutrikuko Alkatiaren aurrian egin zan epaiketia. Bertan, Arategi baserriko lekuko batek aitxortu zoan Basurto jauna ikusi zoala, "*con una corteça de castaño que, al parecer de la testigo, fue bastante para (h)azer un arraz que así llaman en basquençe donde se suelen (h)azer las coladas*". Pedro de Basurto, Astigarrabixako Gorixo baserrikua zan, arotza lanbidez.

Beste lekuko batek esan zoan, Mendaroko Miguel eta Esteban de Miquendi anaixak eta Esteban de Emasavel, Laranga baserrixan egon zirala gaztaiña-egurrezko arkuak egitxen (*trabajaron en labrar arcos de palo de castaño en los jarales de la dicha su casa de Laranga*), eta lan hori amaitxutakuan Miguelek gaztaiña makatz baten azala eraman zoala Laranga baserrira eta bertako gazte astodun bati eman ziola Mendarora eraman zeixon.

R.M. Azkue hiztegitigille haundixak hola definitxu zoan ARRATZ hitza: "barril para lejía sin fondo, hecho de corteza de árbol, que se pone sobre la fregadera de piedra".

Definizio horrekin ederki ulertzen da Juan Antonio Moguel idazliak "Peru Abarka" (1802) liburuan jasotakua: "*Sartuten ditube gero lisiba arratzian, ta emen garbituten dira asko*".

Josu Larrañaga
Arrieta

Gure errotak

Zalbideko errota elektrikoa

Astigarribia bailaran dago Zalbide baserria. Antzinako dokumentuetan *Ubeguieta* izenez agertzen zaigu, geroago, *Aguirre Zalvide*, eta azkenik, *Zalbide*.

1960an Artzainerrekako *Goienengua* errotak lan egiteari utzi zionean, bertakoek, artoa ehotzeko harriak (gainekoa eta azpikoa) saldu zizkieten Zalbidekoek.

Ziñua baserrikoek egin zuten bezala, Zalbide baserriko Jose Manuel Azpiatzuk errota elektrikoa instalatu zuen. Ez orain dagoen baserri berrian, horren aurretik egon zen baserri zaharrean. 1960an, argindar txikia zegoen, 120 voltetako. Polea sistema batek mugitzen zuen harria. Azken urteetan, diesel motorra izan zuen errota honek.

Lanean jartzeko, lehendabizi, poleak jarri behar izaten ziren martxan eta gero enbragatu. Oso poliki egiten ei zuen bere lana errota honek. Gana-duentzako irin xehea egiteko premiarik ez zegoen, eta alea apurtu baino ez zen egin behar. Horrela-koetan pixka bat azkarrago ehotzen zuen, bestela —esan bezala— oso mantsoa zen.

Batez ere pentsua ehotzeko erabiltzen zuten: *artua*, *babia*, *garagarra*... irin larria egiten zuten ganaduei emateko. Baina irin fina egiteko ere balio zuen errota hark.

Lantzean behin, errota soltatu behar izaten zen errotarriak pikatzeko. Piskantea erabilia gaineko harria altxatzen zuten, eta gero, pikatze-lanak zetozen. Horretarako, Oiartzundik Eustaquio Roteta pikatzaile ezaguna etortzen zen. Denborarekin Zalbidekoek ere fin-fin pikatzen ikasi zuten.

1983. urte inguruan kendu zuten errota. Errotarri bat Bergarako gizon bati oparitu zioten, Azkarate Gaineko (Elgoibar) soziedade batean apaingarritzat jar zezan.

Ehotze lanak oso garrantzitsuak ziren lehengo bizi-moduan, pentsua zela, artoa zela, garia zela... Zalbidekoek gogoratzen dutenez, batera eta bestera joaten ziren euren baserriko garia eta artoa ehotzera: Artzabal auzoko *Antzondo* errotara (Deba), *Karkizao* errotara (Elgoibar) edo Mendarora.

Zalbide baserriaz, azken kontu bitxi bat: 1918. urtean sortu zen Euskaltzaindia. Lehen urteetako asmorik garrantzitsuenetakoa euskara batua finkatzea izan zen. Horretarako, herriz herri inkestak (*Erizkizundi Irukoitza*) egin zituen. Mutrikun, lekuko bik erantzun zizkieten 1920. urte inguruan Euskaltzaindiako galderei, horietako bat Zalbide baserriko Jose Angel Azpiazu Alberdi (1841-1927) izan zen, errota elektrikoa jarri zuen Jose Manuel Azpiatzuren aitona hain zuzen ere.

Zer ehotzen zuten gure errotek?

Mutrikuko errotei buruzko lehen dokumentuetatik garia da nagusi. Gariarekin batera arta-txikia (erdaraz, *mijo*) ere agertzen da, baina arta-txikiaren kontsumoa desagertuz joan zen, eta XVII. mende hasieratik izugarri zabaldu ziren arto-sailak. Ordutik hona, bi harri pare zituzten errotetan, oro har, bat garirako erabiltzen zen eta bestea artorako.

Artoa, garia ez bezala, eho aurretik etxean sikatu behar izaten zen. Horregatik, artoa batzen zenetik errotara eramane arte bost hilabetetik gora pasatzen ziren. Ganbaran esekitzen zituzten artaburuak, sukaldearen gainean. Inoiz edo behin, irina lortzeko premia zegoenean, labetik pasatzen ziren artaburuak azkar-azkar lehortu eta errotara eramateko ahalik ez azkarren.

Dena dela, gorago esan dugun bezala, ganaduentzako alea ere ehotzen zen errotetan: garagarra, baba, oloa... errotari batzuk *indiarra* ehotzeraino ere iritsi ziren, ganaduei emateko.

Javi Castro eta Josu Larrañaga

ARRAIN SALTZAILEA

egitura baten sostengu

Etxeko emakumeak garrantzi handiko helduleku izan dira hurbileko arrantzan zebiltzan on-tzientzat. Horiek gabe, gure arrantzaleak ekonomiaren olatuak xurgatuta hondoratuko ziren leho-rraan. Horregatik, ondo merezitako "Berdel aipame-na" jaso zuten gure Zorion, Klarita, Fidelita, Ave Maria, Antonia, Enkarna, Felicitas, Finita, Arantxa F., Arantxa Z., Arrate, Felicia, Nartzisa eta Maria Teresak berdel-egunez udaletxean. Euretako bostekin egon gara euren bizitzaz zerbait jakin nahian.

Atzera begira hasiko gara. Nola ezagutu zenuten arrain-saltzaileak zuen haurtzaroan?

Adinez aurrera goazenak orain ahaztuta dagoen sare-despeska bizi izan genuen, eta hala harrapatu-tako arrain asko saltzen zen herriko kaleetan zehar. Barku handiak sareak aldatu zituztenean arrain gehiena kofradian –benta-lekuan– saltzen zen, eta kalean saltzen ziren arrainak motor txiki eta potinak harrapatutakoak ziren. Dozena inguru motor txiki eza-gutu genituen haur ginela, eta poliki-poliki horien tamaina ziurtasunaren bidetik handitzen joan bazen ere, arrantza era berean egiten jarraitzen zuten, sare zekin amuz urtaroaren arabera. Barku handietan zen-biltzan batzuk, geldialdi unetan, potinekin egiten zuten oso preziatua zen arrantza mota. Harrapatuta-ko arrain horien salmenta bideratzea zen arrain-sal-tzaileen edo etxeakoandreen lana.

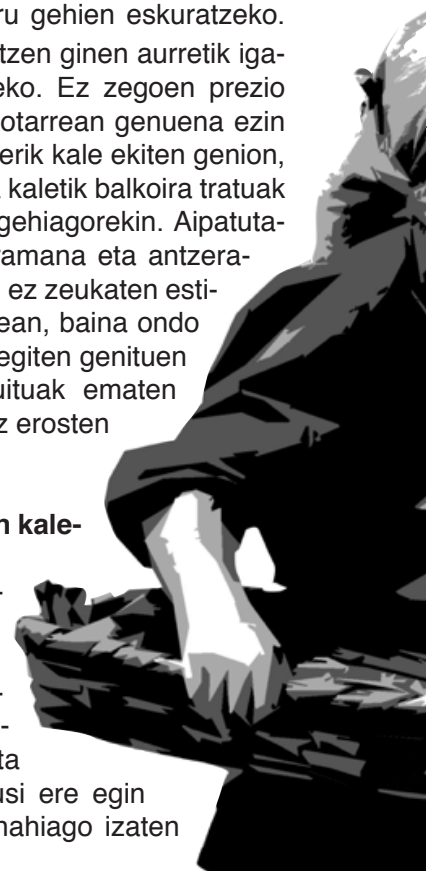
Nola antolatzen zenuten salmenta hori?

Historian betidanik izan den bezala, gure gizonak

ahalik eta azkarren arraina porturatzen ahalegintzen ziren, gu zain-zain ginen bitartean. Prezio txukuna egiten zuten arrainak benta-lekuan jartzen genituen; puntarengoak eta apalenak ziren saltzera eramaten genituenak kalera. Presaka, izerdi patsetan igotzen genituen arrain finenak, herriko aberatsenen etxeeta-ko aldabak joaz ahalik eta diru gehien eskuratzeko. Ondoren, beheko plazan gelditzen ginen aurretik iga-rotzen zen jendeari eskaintzeko. Ez zegoen prezio finkorik, tratua zen jokoa, eta otarrean genuena ezin saldurik gelditzen baginen, kalerik kale ekiten genion, arrain freskuuuuu! deiadarka kaletik balkoira tratuak eginez, oraingoan lasaitasun gehiagorekin. Aipatuta-ko arrain apalak, momatxa, tramana eta antzera-koak, itsasotik zetozen bezala, ez zeukaten esti-mu handirik ez bentan, ez kalean, baina ondo zurituz eta garbituz balioztatu egiten genituen erakargarri bihurtzeraino. Fruituak ematen zigun lan horrek, jendeak erraz erosten baitzituen.

Tasarik ordaintzen al zenuten kale-ko salmentagatik?

Jakina! Beharko! Merkatu pla-zako arrain-postuetakoak zorrotz kontrolatzen ziguten, eta laster zen protesta ordain-du gabe baginen. Euren arras-terako arraina saltzen zuten, eta ez gintuzten begi aurrean ikusi ere egin nahi, jendeak arrain freskoa nahiago izaten

**JATETXEA
LANDETXEA**
apartamenduak
bezeroentzako
aparkalekua

**eguneroko
menua**

**berezitasuna
txerri txikia**
(enkarguz erreta, edo frijitua)

www.pikua.es

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikua.es

MUTRIKUKO TANATORIOA

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

zuelako. Geure alboan ere jartzen ziren merkatu plaza-
zatiak kanpo, gu han izanik inor ez zelako plaza bar-
nera hurbiltzen. Udalekoak ere ez ziren gutxiago, las-
ter izaten genituen aurrean txartelarekin. Udalari tasa,
eta Kofradiari tokamena ordaintzen genien txintxo-
txintxo. Goizeko hamarrak aurretik ez genuen baime-
nik kalerik kale ibiltzeko.

Bukatu ziren baina denbora haiek...

Ez dira bakanak aipatzen digutenak: "Non dira arrain
fresko haiek?". Bizitza aldatzen doa, eta kaleko arran-
degiak, eta Osasungintzaren legea izan zen gure ofi-
zioaren bukaera. Leku batzuetan folklore bezala man-
tendu dira ohiturak.

Arrantza eta salmentak izaten al zuen loturarik? Hau da, prezioak erabakitzen al zuen zein arrain mota harrapatu?

Orokorrean esanda ezetxean gaude, zeren arrain
motak euren urtaroa izaten dute gure uretara heltze-
ko, baina gure gizonak saldutako prezioen jakitun
ziren itsasoratu baino lehen, beti egiten genuen hitz
horri buruz. Dena den, guk ez genien agintzen zein
arrain harrapatu; eurak ziren itsasoko buru.

Eta lehorrean mantentzen al zuten aginte hori?

Ez. Andreok beti izan gara inportanteak leho-
rrean, baina motor txikietan ezinbestekoak.
Gizonak hanka moila gaineen ipini orduko
galduta daude ofizio honetan. Ekonomiari
lotutako eginbehar guztiak gure kontu
ziran: guk erabakitzen genuen zein diru
etxerako, zein motorraren mantenura-
ko, zein beharrezko tresneria eroste-
ko, zein sozialak ordaintzeko...

Potxokorik ez! Eta ez pentsa hain
erraza zenik, sarreren aldea nabaria
izaten zelako hilabete batetik bes-
tera edo urtaro ezberdinetan.

Negua beti latzagoa?

Diru kontutan ez pentsa, itsasoaren
egoera beti zailagoa eta arrantzaldi
gutxiagokoa, baina arrain goxoak harrapa-
tzen zirenez, prezio ederra egiten zuten.
Gizonentzat, jakina, askoz ere gogorra-
goa.

Anekdotak kontatuko dizuet –dio
batek–. Abenduaren 24a zen, pelenka
handiak harrapatzen ziren, eta itsasora
atera, ez atera ibili ondoren, ateratzea

erabaki zuten "denek ez dute legatza izango afarita-
rako" esanez. Elurra ari zuen, eta, sareak eskuz jaso-
tzen ari zirela, nire gizonari txizagura jo omen zion;
eskuak hotzaren eraginez kakotuta zituenek, ezin
"txoria" bilatu eta gainean egin ei zuen. –Albotik beste
batek– Gero, zera, tamainak ez duela garrantzirik!
Kar, kar, kar... Dena dela, lau kaxa pelenka ekarri
zituzten eta ziztu batean saldu, Tranpakalean irrista-
ka ibili ondoren.

Salmenta kontua aipatu duzue, zer gehiago egiten zenuten lehorrean?

Unean unekoak: denetatik. Arnotik egur garraiatzen
ibilitakoak ere bagara gure artean; baina umeak zain-
du, janaria prestatu, harrikoa egin, arropak garbitu...,
ohikoak.

Lehentasuna, dena den, motorrak zuenez, han izaten
ginen tertzak karnatatzen, eta, nola ez, sareak kon-
pontzen. Geureak edo besteenak, ohikoa genuen
elkar-laguntza hartan. Umeak txikiak baziren alboan
otarretan sartuta. Harrikoa, oheak eta abar ahal zene-
rako uzten ziren. Dena den, sare-jostea esku-lan oso
polita eta atsegina izan da, amengandik ikasia, eta
solaserako aukera ematen zuena.

Hala ere, sare kontuak zirela-eta, izaten genituen
haserrealdiak noizean behin gizonekin. Ez zidan, ba,
behin, hamalau sare kolpean atera! Nahixo nuan
guardiazibil batekin ezkondu banintzan! esan nion.
Izan ere, atera egin behar dira hamalau sare, gero, e!

Lana bakarrik ez zen izango, jaia ere izango zenu- ten noizbait, ezta?

Denak ez ditugu kontatuko, baina egur bilketan Arnon
ari zen semearen bila itsasorako ordua eman zutela
adieraztera joaten zen emakumea, esan, ez zela
izango festatzeko ordua bilatzeko lain. Ezkonduz
gero aukera handirik ez izan arren, bilatzen ziren
uneak, eta, zer esanik ez, gazte denboran. Antzo-
mendiko erromeriak ez ziren makalak! Gainera bada-
kizue..., ondarrutarrak agertzen ziren hango "dultze
meneon".

Zerbait Kalaputxitik esateko?

Eskerrak eman gurekin gogoratu zirenei Berdel aipa-
menerako, eta, bukatzeko, beste anekdotatxo bat:
errezetan "pelenkak" ipini ei zion bati D.Jaime medi-
kuak, eta farmazia joaterakoan, "Hau ez da hemen
saltzen, beheko plazan baizik" esan omen zion
Ramon botikarioak. Beraz, botikaixo lanak ere egin
izan dugu.

APALLU ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61

San Agustín,3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku

Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

EKINTZAILEEN EGUNA MUTRIKUKO INSTITUTUAN

Apirilaren 9an Mutriku Institutuak azken urteetan ohitura den Ekintzaile eguna antolatu zuen batxilergoko azken urtean eta lanbide heziketan diharduten ikasleei zuzendua. Izan ere, ikasle horiek lan munduari begira jartzen hasi beharreko momentura iritsi dira beren ikaskuntza prozesuan. Jardunaldi horretan, ekintzailetzaren alderdi ezberdinak erakutsi nahi izan zitzaizkien ikasleei: Alde batetik, Institutuak eskain dezakeena, bestetik, erakundeek eman ditzaketen laguntzak, eta, batez ere, ekintzaile baten ikuspegi zuzena eman nahi izan zen.

Jardunaldiaren aurkezpenean, Iñaki Iparragirre Urratsbateko koordinatzaileak ekintzaileen izaera hiru esparrutan banatu nahi izan zuen:

- 1.- Onura ekonomiko bat ekarriko lukeen enpresa bat sortuko lukeena.
- 2.- Ekintzaile soziala, onura ekonomikorik gabe gure gizarteari onura soziala eskainiko lukeena.
- 3.- Intraekintzailea, enpresa edo elkarte batean parte hartzen duena, bere proposamenak eta aholkuak aurkezten, aintzat hartzeko.

**“Ekintzailea da
bizitzarekiko
jarrera aktiboa
duena”**

Jarraian, Alkateak, azpimarratu zuen laguntzera etorriko den inoren zain egon gabe ekin beharko dutela eduki dezaketen enpresa-ideia garatzen, eta gero, dauden laguntasun denak baliatu beharra izango dutela. Hori esanda, Udalak herrian egon daitezkeen enpresa-proiektuei laguntzeko nahia duela adierazi zuen, eta horri begira haztegi municipalaren proiektuaren berri eman zuen. Batez ere, lehen sektorearekin lotutako arloak bultzatu nahi dira, itsasoarekin eta nekazaritzarekin lotutakoak, eta horiekin batera, zerbitzuen sektorearen ingurukoak. Hala eta guztiz, edozein ekimen interesgarri ere lagunduko litzateke. Enpresa haztegiak baliabi-

de hauek eskainiko ditu; ekintzailetasuna eta enpresa-sormena bulegoa, enpresa-proiektuak bideratzeko bulego anitza, eta industria-gunean, enpresa-haztegia.

Inhar Mutiozabal argazkilariak, bere saioan, bere lan bizitzako pasarteak azaldu zituen eta bere argazki estudioa Mutriku jartzeko arrazoiak. Nor bere gogoko lanean jardutearen garrantzia oinarrituta, gogoko ikasketari edo zaletasunari lotzera animatu zituen gazteak, bizitza oso bat gogoz kontrako lanean aritzeari ihes eginez. Gaur egun, Inharrek beste pare bat proiektu ditu buruan eta oraindik gaztea denez, aldaketak ikusten ditu bere etorkizunerako. Bere esperientzia, ikuspuntuak, baloreak, adibide gisa kontatuz, ikasle guztiak animatu nahi izan zituen etorkizunari gogotsu heltzeko.

Ikastetxeko heziketa zikloetako ikasleek buruan dituzten ideiak praktikan jartzeko eta ekintzailetasuna bultzatzea helburu hartuta, Institutuak eskaintzen duen Startinnova programa azaldu zen. Programa honek, ikastetxeko irakasle baten laguntzaz eta e-learning plataformaren bitartez duen tekniko talde baten tutorizazioaz baliatzen da.

Jardunaldia amaitzeko, Mondragon Team Academy-ko ordezkariak “Ametsen Ekaitza 5.0, Ekintzailetasuna Sustatzeko Tailerra” burutu zuten; lan giro onean eta motibagarrian helburu bat lortzeko talde lanaren garrantzia azpimarratuz. Aipatzekoa da online bidezko finantziazio “crowdfunding” metodoaren berri ere eman zela.

Jardunaldiaren laburpen egokiena, ikastetxeko hormetan apaingarri gisa jarri ziren esaldiek zituzten esanahiak:

**Entretenimendurik
ederrena?
Lana**

**Porrotik txarrena?
Etsipena**

**Lehen premia?
Komunikatzea**

**Satisfaziorik handiena?
Ongi bukatutako lana**

LAZTANAK

Badaude lagun talde batzuk elkar goxatzen direnak laztanen bitartez, nik ordea inguruan ez dut hurbiltasun hori aurkitzen, batzuetan faltan botatzen dut, baita nere bikotegidearengandik ere...

Hitz egiten oraindik ikasi ez dugunean, gure gorputzaren bitartez komunikatzen gara besteekin. Keinuen bitartez erakusten ditugu gure maitasuna, tristura, barreak.... Begiratu inguruko txikiei besteekin harremanak izateko eskuak nola erabiltzen dituzte, eta gero begira dezagun tabernan jarrita dagoen kuadrila batek eskuak zertarako eta nola erabiltzen dituen... Gogora dezagun haurtzaroan, gure ingurukoek egin dizkiguten laztan kopurua eta "heltzen" goazela zenbat murriztu ziren laztanak?

Txikitan edonork laztantzen zigun aurpegia kalean ikusi bakoitzean, edo txirristara igotzen laguntzeko ipurdian jartzen zizkiguten eskuak. Gero paretean gora igotzeko ere behar izaten dugu laguntza baina norbaiti ipurdia eskuan jarri aurretik zer pentsatzen dugu? Eta norbaitek masaila ukitzen digunean zenbat pozten gara?

Laztanei ematen diegun kutsuaren arabera harreman-duko gara; uste baldin badugu laztanen bidez harremantzeko modu positiboa lortu dezakegula, harreman horretan parte hartzen duten pertsonentzat ederra izan daitekeela, ukimena erabiltzen jarraituko dugu, nahiz eta aurrean dugunak hitze egiten ongi jakin, hitz egitea eta ukimena bateragarriak baitira.

Laztanei kutsu negatiboa ematen badiegu edo

Hezkuntza

koitoaren "aurre-pauso" ulertzen baditugu, helduon arteko laztanak oso egoera konkretuetara murrizten ari gara.

Ezinezkoa da orokortzea, baina gehienetan norbait laztantzen dugunean gure bikotekidea izaten da (lige bat nahiz bizitza guztia batera doana). Hausnartu dezagun; noiz laztantzen dugun gehien? Zertarako ematen ditugu laztanak? Gorputzeko zein atal da gehien laztantzen duzuen?

Laztanek plazerra eta komunikazio ahalbidetzen gaituzte; bestearen gorputza eta erreakzioak, eta gure gorputza eta erreakzioak ezagutzeko aukera ematen digute, sentitzen duguna esa dezakegu, gure gorputzeko bazter guztietan plazerra sentí dezakegu, lasaigarritzat erabil ditzazkegu eta besteetan bizigarri...

Leunak, sendoak, geldoak, azkarrak, lasaigarriak....eskuz eginak edo ezpainez, mihiaz, beso-eki, titiekin... Burura etortzen zaizkizun guztiak erabili gorputzeko txoko ezberdinak ezagutzeko. Bukatzeko eta etxerako lan bezala, ahaztu egun batez zuen ohiko sexu-harremanak egin laztanak erlojuari begiratu gabe, edozein lekutan... Laztanek ez dute funtzio zehatzik, erabili zuk nahi, desio, behar... duzun kutsua emanetz!

Edozein galdera, zalantza argitu nahi baduzu: ixasexualitateeskola@gmail.com

AINHOA
Zorionak printze-
sa, apirilaren
24ean 5 urte
handi betetzen
dituzulako. Patxi-
to pilla bat etxeko
danon partez.

AIORA
Zorionak gure
etxeko erreginari.
Muxu handi bat
eta belarritik
hamar tirakada.

ANGIE
Zorionak geure
perla txikixai,
aita, ama, amona
eta Espiritu San-
tuaren partez eta
matxo potoloak.

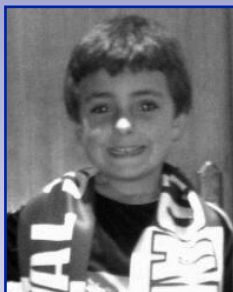
PILI
Zorionak! urteak
sekretuan.

ANE eta LEIRE
Zorionak maiatzaren 15ean 12
urte bete dituzuelako. Muxuak
etxeko danon partez.

NAHIA, IMANOL eta JONE
Zorionak etxeko danon partez, batez ere amona
eta atxonak.

MANEX
Zorionak kaxeta-
ko danon partez.
Aupa Erreala!

MARIJE
Zorionak saltsa
danetako perrexi-
lari!

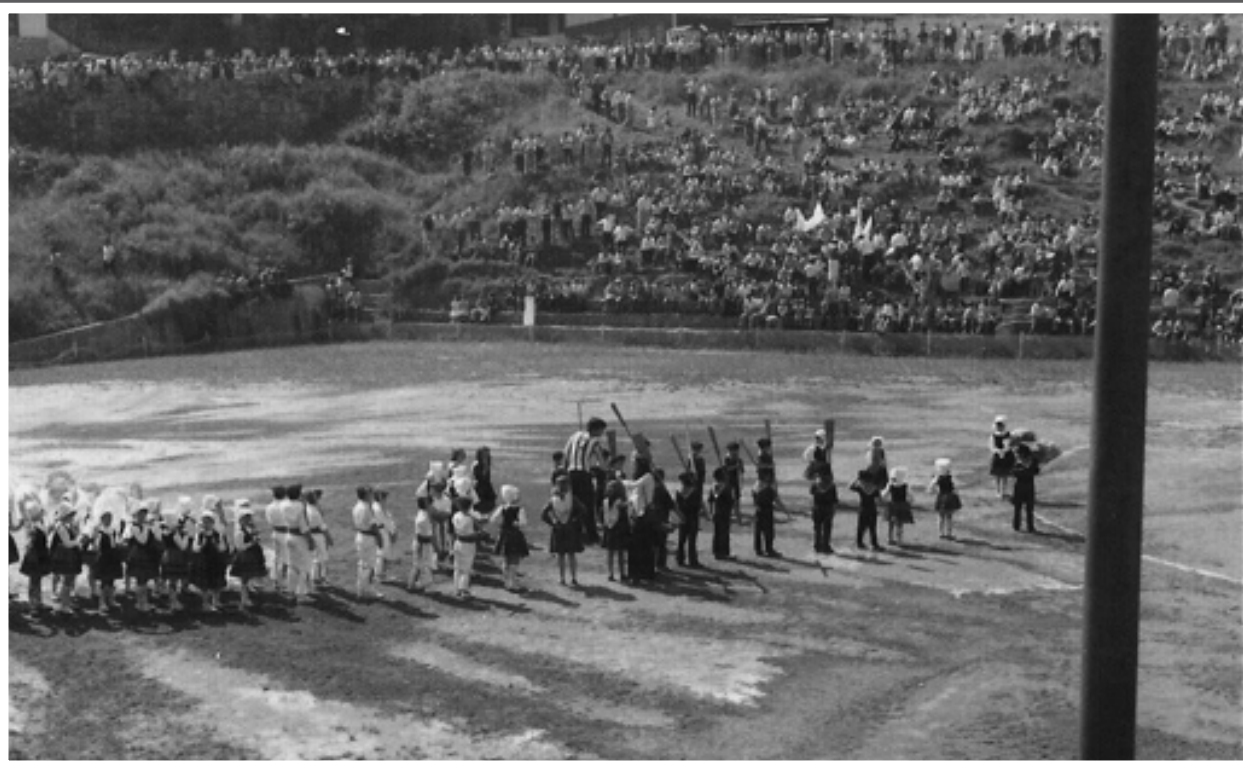
ARITZ eta IZARO
Apirilean zuen urtebetetzea
izan delako zorionak eta mila
muxu potolo bioi, Garazik eta
amonak.

Koldo Mitxelena Zumaran

Kalaputxiren hegaldian ondoan izan zaitugulako,

Eskerrik asko!

1976an San Miguel Futbol zelaian Mutriku - Tourin partida

Martin Ruiz-ek lagatako argazkixak

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

Joseba Iñaki Eleizgarai

masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

ZAINZAKO BOTIKAK**MAIATZA: Gaueko 10ak arte**

19tik 22ra Otxagabia
 23tik 25era Apraiz
 26tik 29ra Burgoa
 30 eta 31 Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)

EKAINA: Gaueko 10ak arte

1 Zalduegi
 2tik 5era Apraiz
 6tik 8ra Otxagabia
 9tik 12ra Zalduegi
 13tik 15era Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 16tik 19ra Otxagabia
 20tik 22ra Apraiz
 23tik 26ra Burgoa
 27tik 29ra Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)
 30 Apraiz

**Gaueko 10etatik
 aurrera
 ELGOIBARREN**
 ikus 4. orrialdea

MENDI IRTEERAK**EKAINAK 15**

GUARDETXE
 GANBO
 TXINDOKI
 LARRAITZ

MAIATZA - EKAINA

- **Maiatzak 29, eguna**
18:30etan Luardon HITZALDIXA
 "HEZKIDETZA: neska-mutilen heziketa berdintasunean".
 IXA, EMA eta Udalak antolatuta.

- **Maiatzak 30, barixakua**
 22:00etan Fermín Muguruzaren NO MORE TOUR dokumentala Zabielen.

- **Maiatzak 31, zapatua**
 EUSKAL ERROMERIA
 Antolatzailea: Gure Ametsa Dantza Taldea

- **Ekainak 1, domeka**
 ARNOKO X. MENDI LASTERKETA eta IBILALDIA

- **Ekainaren 2tik 6ra**
 ASTE MUSIKALA
 Musika Eskolak antolatuta.

- **Ekainak 7, zapatua**
 ENEKORaren kontzertua
 22:30etan Zabel Kultur Etxean.

- **Ekainak 13, barixakua**
 Cookneys vs Zombies filma
 22:00etan Zabielen

- **Ekainak 15, domeka**
 UMEEN EUSKAL JAIA
 Antolatzailea: Gure Ametsa dantza taldea

- **Ekainak 22, domeka**
 Mutrikuko Musika Bandaren kalejira

- **Ekainak 23, astelehena**
 San Juan bezpera

Igualatorioarekin
eta
Osakidetzarekin
lan egiten
dugu

Audioprotesista
egunero dago
zentroan

Audiometriak
doain

Optika Vitoria
OPTIKA -- AUDIFONOAK

Iparkale 1 - Ondarroa
Tel. 946 134 138
mvitoria@cnoo.es
www.optikavitoria.com

Mutrikuko Institutua

943 60 35 45

BATXILERGOAK

- Giza eta Gizarte
- Zientzia eta Teknologia

Matrikula: Ekainaren 23tik Uztailaren 4era

Lanbide Heziketako titulurik handiena lortzeko

GOI MAILAKO ZIKLOAK

ADMINISTRAZIOA eta FINANTZAK

AKUAKULTURA

SISTEMA ELEKTROTEKNITKOAK eta
AUTOMATIZATUAK

Matrikula: Uztailaren 9tik 16ra

**Sarbide Proba
ikastaroa**

GEURE ESKU DAGO

ekainaren 8an
Iruña - Durango

erabakitzeko
eskubidearen
aldeko
giza katea

- # Geure etorkizuna erabakitzeko eskubidea dugu
- # Erabakia hartzea herritarroi dagokigu
- # Herritarron garaia da